

NAPOVED INTEGRALNE SERIJE:

S pametno integracijo do trajnostnega razvoja

V čedalje večji meri se soočamo z mnogoterimi, raznolikimi izzivi – od svetovnih do evropskih, slovenskih, lokalnih; od podnebnih sprememb do ekonomskih problemov.

Zato je nujen drugačen pogled na svet okrog nas, nov način razmišljanja in delovanja, preseganje kalupov...

Celosten pogled, ki nam bo pomagal, da elemente, ki jih že imamo, vidimo v novi luči, na drugačen in celosten način povežemo, prepletemo, stkemo – PAMETNO INTEGRIRAMO.

Drobce rešitev, ki bodo dobre za vse, imamo pred seboj, živimo z njimi – tu, v Sloveniji in Evropi.

Ker »nič ni tako praktično kot dobra teorija« (Lewin), predstavljamo NAČELA, po katerih je mogoče oblikovati nov, celosten konceptualen okvir; pravzaprav lahko vodijo do različnih teorij.

In ta načela nas lahko pripeljejo do TEORIJE INTEGRALNEGA RAZVOJA avtorjev Ronnieja Lessema in Alexandra Schiefferja.

Praktični primeri njene uporabe z odličnimi praksami (večina iz Slovenije) in novi integralni koncepti bodo sestavljali večino od 100 nadaljevanj v seriji »S pametno integracijo do trajnostnega razvoja«. Objavljali jih bomo v naslednjih nekaj mesecih, praviloma vsak dan od ponedeljka do petka. S pomembnim sporočilom, da je nujno pametno povezati številna prizadevanja in potenciala za trajnostni razvoj v okviru EU.

*Med drugim smo pristop integralnih svetov uporabili pri snovanju novega, trajnostnega modela razvoja za našo državo - poimenovali smo ga Integralna zelena Slovenija. Predstavili smo ga v knjigi **Integral Green Slovenia** (Routledge, 2016), ki smo jo uredili dr. Darja Piciga, prof. Alexander Schieffer in prof. Ronnie Lessem, napisalo pa poleg nas še 42 slovenskih avtorjev. Z Integralno serijo se odzivamo na številne pobude, da bi imeli čimveč gradiv o Integralni zeleni Sloveniji tudi v domačem jeziku.*

In integralna zelena pot lahko prispeva tudi k prihodnosti Evrope.

O vsem tem nas bo v prihodnjih mesecih pisalo več deset avtorjev knjige in drugih integralnih mislecev.

Vse to prvič celostno v slovenskem jeziku in edinstveno v svetovnem merilu.

Prijazno vabljeni k prebiranju, razmišljanju in ustvarjalni uporabi!

Dr. Darja Piciga

DVANAJSTI TEDEN

S pametno integracijo do trajnostnega razvoja – 58. nadaljevanje

16. 5. 2018

58. Sistemski pristop k razvoju socialnega podjetništva v Sloveniji

Socialno podjetništvo je oblika podjetništva z velikim čutom odgovornosti za družbo in ljudi, ki se je v samostojni Sloveniji po poldrugem desetletju izrazite zapostavljenosti v zadnjem desetletju pospešeno razvijala, kar smo ugotavljali že v predhodnih nadaljevanjih. K opisanemu razcvetu je nedvomno prispeval sistemski pristop k razvoju te oblike podjetništva, s kompleksnim prepletom ukrepov parlamenta, vlade, resornega ministrstva in drugih teles na nacionalni ravni. Veliko aktivnosti je potekalo v regijah in občinah, poleg samih socialnih podjetij so sodelovale številne nevladne in druge organizacije. Za obravnavo socialnega, na znanju temelječega gospodarstva¹ je zato smiselno, da po splošni predstavitvi socialnega podjetništva in pogledu skupine raziskovalcev na njegovo prihodnost² ta sistemski pristop na kratko

¹ Ta gospodarski pristop obravnavamo od dvojnega 49. in 50. nadaljevanja [Integralne serije](#) dalje.

² [55. nadaljevanje](#), [57. nadaljevanje](#).

predstavimo, začenši z glavnimi mejniki v razvoju socialne ekonomije, s poudarkom na socialnem podjetništvu (so.p.)³:

- 2005/2006 - prvi mednarodni projekti in analize, ki vpeljujejo pojem socialnega podjetništva ter spoznavanja tujih primerov dobrih praks (op. avtorice: v že predstavljeni študiji Adama in soavtorjev iz leta 2015⁴ najdemo pregled 23 raziskav do tistega obdobja);
- 2009 - prvi razpis MDDSZ za razvoj pilotnih projektov na področju socialnega podjetništva - 9 pilotnih projektov (ponovni razpis 2012 - 17 pilotov);
- marec 2011 - sprejet je Zakon o socialnem podjetništvu (ZSocP);
- september 2011 - ustanovljen je Svet za socialno podjetništvo;
- 1.1.2012 - Zakon o socialnem podjetništvu stopi v veljavo;
- julij 2013 – sprejeta je Strategija razvoja socialnega podjetništva za obdobje 2013-2016;
- 2014/2015 - prvo (in edino) sofinanciranje programov javnih del posebej za so.p., kar vpliva na registracijo okoli 50 novih so.p.;
- 1.1.2015 - pristojnosti za področje socialnega podjetništva se prenesejo z Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti na Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo;
- 1.1.2015 - začetek izvajanja vladnega strateškega projekta spodbujanja razvoja socialnega podjetništva, združništva in ekonomske demokracije;
- julij 2016 - razpis MGRT za zagon socialnih podjetij in mladinskih zadrug, kar vpliva na registracijo več kot 100 novih so.p.;
- februar 2018 - sprejet je Predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o socialnem podjetništvu (ZSocP-A).

V predhodnih prispevkih o socialnem podjetništvu in socialni ekonomiji smo že povzeli ugotovitve o slabostih tega sektorja, od katerih so se nekatere povezovala tudi z manj ustreznim sistemskim pristopom in z manj domišljenimi zakonskimi rešitvami. Že omenjeno stigmatizacijo te oblike podjetništva naj bi premagovali tudi s prenosom pristojnosti na gospodarsko ministrstvo, s ciljem, da se socialno podjetništvo primarno razume kot podjetništvo, ki deluje po tržnih zakonitostih in zagotavlja trajnost svojega poslovanja na trgu, in ki dodatno poleg gospodarskih zagotavlja tudi različne družbene in okoljske učinke.

Shema: Tri dimenzije socialnega podjetja (povzeto po Babič in Dabič Perica, 2018, str. 20)

Viri: A map of social enterprises and other eco systems in Europe - Executive summary of European Commission, October 2014.
<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=898&newsId=2119>

³ Večinoma povzeto po študiji »Aplikativna analiza stanja na področju socialne ekonomije v Republiki Sloveniji« avtoric Karoline Babič in Staše Dabič Perica, CAAP, Februar Dabič Perica. Dostopna prek: http://www.mgrt.gov.si/si/delovna_podrocja/socialno_podjetnistvo/.

⁴ Od 53. nadaljevanja [Integralne serije](#) dalje, največ v [57. nadaljevanju](#).

Novela zakona o socialnem podjetništvu je začela veljati sredi letošnjega marca, pripravljala pa se je več let. Razlogov za zakonodajne spremembe je bilo več. Spremembe zakona in podporne ukrepe je v zadnjem letu večkrat predstavljala Mojca Štepic, državna sekretarka v kabinetu predsednika vlade in vodja sektorja za socialno podjetništvo na ministrstvu za gospodarski razvoj in tehnologijo.⁵

Eden pomembnejših razlogov za spremembo zakona je bil odprava zakonskih pomanjkljivosti (omejitev, ki smo jih že omenjali), ki so v praksi odvrčale od registracije statusa socialnega podjetja. Ključne spremembe, ki bodo naredile sektor atraktivnejši za registracijo novih socialnih podjetij, vključujejo:

- odpravo pogojev glede zaposlitve določenega števila oz. strukture oseb ter glede zahteve po doseganju predpisane višine prihodkov iz naslova dejavnosti socialnega podjetništva;
- odpravo omejitve na tip A in tip B socialnih podjetij.

Omejitev na tip podjetja je v praksi prinesla več negativnih kot pozitivnih posledic, od že navedenih pogojev, ki jih številna socialna podjetja niso bila sposobna izpolnjevati, do dodatnih zahtev za poročanje, predvsem pa do prevladujočega splošnega mnenja v javnosti, da so socialna podjetja predvsem podjetja, ki zaposlujejo ranljive ciljne skupine (tip B) in kot taka potrebujejo pomoč države. Praksa v Sloveniji je poleg tega pokazala, da je zgolj z izvajanjem storitev splošnega pomena (dosedanji tip A) in integracijo ranljivih ciljnih skupin na trgu dela (dosedanji tip B) možnost preživetja socialnih podjetij izjemno vprašljiva, saj gre po večini za dejavnosti, kjer je ustvarjanje prihodkov in dobička izjemno težko. Poleg tega socialna podjetja potrebujejo daljše obdobje od razvoja iniciative do zagona in uveljavitve na trgu kot 'klasična' podjetja, saj morajo zagotavljati širše učinke na družbo, zato težje dosegajo predpisane cilje glede zaposlenih in višine prihodkov.

S spremembo so želeli dati tudi večji poudarek poslovanju socialnih podjetij po tržnih zakonitostih prek proizvodnje in prodaje proizvodov ali z opravljanjem storitev na trgu, s čimer se zagotavlja večja trajnost poslovanja. Zato so omogočili izvajanje socialnega podjetništva na področju vseh gospodarskih in negospodarskih dejavnosti, v kolikor se z njimi dosegajo družbeni učinki, o čemer bodo socialna podjetja letno poročala pristojnemu ministrstvu. Z odpravo omejitev dajejo tudi več možnosti za generiranje socialnih inovacij.

S predlogi sprememb so se skušali približati tako potrebam slovenskih socialnih podjetij kot tudi splošno veljavnim evropskim opredelitvam in ureditvam socialnega podjetništva.

Seveda pa bodo še naprej izvajali sistemske ukrepe za razvoj podpornega okolja in zagotavljali različne finančne spodbude, ki so se že do sedaj pokazali za učinkovite. V obdobju od začetka veljave ZSocP (1.1.2012) do začetka izvajanja vladnega strateškega projekta spodbujanja razvoja socialnega podjetništva, zadružništva in ekonomske demokracije (1.1.2015)⁶ je bilo v Republiki Sloveniji registriranih le 67 socialnih podjetij. Od začetka izvajanja vladnega strateškega projekta do danes je število registriranih socialnih podjetij predvsem zaradi spodbud, ki jih Vlada RS namenja ustanavljanju, razvoju in rasti socialnih podjetij, naraslo za nekajkrat, in sicer na več kot 250.

⁵ V nadaljevanju večinoma povzemamo po intervjuju z Mojco Štepic »Sprememba zakona o socialnem podjetništvu in finančne spodbude za pospeševanje sektorja socialne ekonomije« (Jelka Lekše, 3. april 2018), dostopnem prek: <http://notranjskoprimorske.si/2018/04/sprememba-zakona-o-socialnem-podjetnistvu-in-financne-spodbude-za-pospeševanje-sektorja-socialne-ekonomije/>, pa tudi iz več drugih virov.

⁶ Vladni projekt št. 9 je od začetka vodil Tadej Slapnik, državni sekretar v kabinetu predsednika vlade.

Naraslo je tudi število komunikacijsko-promocijskih aktivnosti in dogodkov, tako tistih, ki jih izvaja država, kot tudi tistih, ki jih izvajajo socialna podjetja, na primer kampanja Združenja Socialna ekonomija Slovenije Kupujem odgovorno.

Slika: Logotip kampanje [Kupujem odgovorno](#)

Na začetku vladnega projekta je socialna ekonomija v Sloveniji prispevala 0,7% vseh delovnih mest in 1% BDP. Dolgoročni cilj projekta (do 2027) pa je, da sektor socialne ekonomije doseže primerljivo raven razvitosti z EU28, kar pomeni 6,5% zaposlenih in 7% udeležbe v BDP.

Na koncu še na kratko predstavljamo konkretne (finančne) spodbude za novoustanovljena in že delujoča podjetja v sektorju socialne ekonomije. Na MGRT so že namenili okrog 1,8 milijonov evrov za podporo zagonskim socialnim podjetjem, prav toliko bo še dodatno razpisanih. Podprli so projekta ustanovitve zadrug za prekarne delavce, čemur je bilo namenjenih 200.000 evrov. V pripravi sta javna razpisa za spodbujanje socialnega podjetništva v Pomurju in mentorske sheme za socialna podjetja, predvidoma objavljena letos, v naslednjih letih pa še vzpostavitev podpornega okolja za socialna podjetja v obliki regijskih mrež ter zagotavljanje snovne in energetske učinkovitosti v zadrugah, za kar bo namenjenih dobrih 8,5 milijona evrov. V okviru Sklada skladov bodo lansirani povratni finančni viri za kredite in garancije za socialna podjetja v višini 6 milijonov evrov. Poleg tega se socialna podjetja lahko prijavljajo tudi na večino ostalih razpisov, ki jih razpisuje ministrstvo, in so kot upravičenci vključeni tudi v razpise drugih ministrstev.

V današnjem prispevku smo predstavili le del iz bogatega nabora ukrepov in aktivnosti na področju socialnega podjetništva, ki se izvajajo ali spodbujajo na ravni države, ter nekatere konceptualne novosti in sistemske spremembe. Nadaljnji razvoj področja naj bi spodbudila tudi strategija razvoja socialne ekonomije, ki je v pripravi. Poleg tega se pripravljata metodologija merjenja družbene učinkovitosti socialne ekonomije in zakon o delavskih odkupih – o teh dveh, za obravnavani »severni« pristop integralne zelene ekonomije tudi pomembnih temah, pa spregovorimo v nadaljevanju.

Dr. Darja Piciga